

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 1 6 1 A 1 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 30. maj 2016 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

Izpitna pola vsebuje 20 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

P 1 6 1 A 1 0 1 1 1 0 3

Priloga k izpitni poli 1**Kultura****Ocena filma Čefurji raus!****»Normalen« film, ki pripoveduje o fužinskem čefurstvu in njegovi slovenski recepciji**

Film, ki si je zagotovil neobičajno pozornost, preden je bil sploh posnet, gledalcev ne bo razočaral, a tudi močno navdušil jih bo težko. S sabo prinaša problem, ki je bolj kot njegov naš, gledalski. Imamo ga predvsem tisti, ki smo prebrali roman.

Seveda je tako z vsemi ekranizacijami odmevnih literarnih besedil, toda posebna, temu filmu že vnaprej nenaklonjena okoliščina je v tem, da knjižni Čefurji niso prinesli le nove, sveže zgodbe o priseljencih iz nekdanje Jugoslavije – pravzaprav so odprli temo, ki je čakala na »odkritje« vsaj dve desetletji –, ampak so to zgodbo povedali v jeziku, ki je bil glede na slovenski literarni ključ popolnoma nov in osupljivo udaren. Ta jezik je imel moč, da je beseda čefur izgubila ideološko slabšalen naboj in postala »navadna«. Prelomno delo je bilo z romanom torej že opravljeno in vse, kar je ostalo filmu, je posnemanje.

Da so knjižni Čefurji polizali med, je bilo jasno tudi Goranu Vojnoviću, ki njihovega prenosa na film ni obremenjeval z dodatnimi atraktivnimi stilističnimi elementi. Naredil je »normalen« film, ki pripoveduje o fužinskem čefurstvu in posredno o njegovi slovenski recepciji. Film ne idealizira med bloki parkirane fantovske četverice. Nasprotno, prikaže jo v njeni čefursko-kulturni težavnosti. Tako kot v romanu je v ospredju navidezni pripovedovalec Marko (Benjamin Krnetić), ki je hkrati nevsiljiv vodič po malem fužinskem kraljestvu in glavni predstavnik priseljencev druge, deloma tudi tretje generacije. Njihova socialna struktura je predstavljena skozi zgodbe večinoma razmajanih, tudi patriarhalno načetih družin, ki jim četverica pripada, vendar ostaja film bolj kot roman pri informativnem prikazu fužinskega sociokulturnega okolja.

Vojnović, zdaj kot filmski avtor, se je osredotočil na Markovo družino, v kateri si

nasprotujeta patriarhalna logika in sinovski individualizem. Markov oče (Emir Hadžihafizbegović) ima s sinom velike košarkarske načrte, toda konfliktni Marko se spre s trenerjem in preneha trenirati. Ker načrt, da postane košarkarski as, spodleti, Marku ne preostane drugega, kot da ga oče vsaj za nekaj časa vrne v Bosno, v kateri tukajšnji čefur ni več čefur, znajde se na čistini, s katere so odprte vse poti. Prav ta zaključni moment, upodobljen kot prikaz obupanega in vendar besnega metanja na koš, je za razumevanje Čefurjev bistven. Zdi se, da je ta del filma edini, v katerem je slika pokazala premoč nad literaturo.

Foto: Arhiv FSF

Čefurji v filmu

Sicer pa je film narejen tekoče, dinamično, brez praznih pogovornih mest – kot se za mestno stvarnost spodobi. V škodo mu je, da si ni mogel privoščiti mnogih sočnih epizod iz romana. Malce presenetljivo pa je to, da je režiser Vojnović iz svojih poznonajstniških literarnih junakov naredil utr(u)jene mladeniče, ki so vsaj pet let starejši.

Vojnovićeva čefurijada v besedi in sliki je zaključena, njegov jugoslovanski ciklus pa najbrž še ni rekel ne zadnje besede in ne zadnje slike.

Peter Kolšek

(Prirejeno po: Delo, 5. oktober 2013.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite povedi s podatki o okoliščinah sporočanja in o temi izhodiščnega besedila.

Besedilo je napisal _____ . Objavljeno je bilo 5. oktobra 2013 v _____ . Tema besedila je _____ . S temo je povezana tudi fotografija, ki _____ .

(3 točke)

2. V kateri rubriki je bilo besedilo objavljeno? V povedi pojasnite, kako je naslov rubrike povezan z vsebino izhodiščnega besedila.

Naslov rubrike: _____

Pojasnilo: _____

(3 točke)

3. Ali so naslednje trditve o filmu Čefurji raus! v skladu z vsebino izhodiščnega besedila? Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Film Čefurji raus! je narejen po istoimenski knjižni predlogi. DA NE

Goran Vojnović je režiser filma Čefurji raus! in avtor romana. DA NE

Film Čefurji raus! govori o priseljencih iz bivše Jugoslavije. DA NE

Vojnović je s filmom Čefurji raus! zaključil svoj opus z jugoslovansko tematiko. DA NE

(2 točki)

4. Preberite 3. (Da so knjižni Čefurji ...) in 4. (Vojnović ...) odstavek ter predstavite lik Marka, ki ima v filmu glavno vlogo. Kakšen je njegov družbeni položaj, v kakšni družini živi in s čim se ukvarja v prostem času? Odgovorite v smiselno povezanih povedih.

(4 točke)

5. Kaj je avtor bralcem sporočil s trditvijo, da »so knjižni Čefurji polizali med«? Odgovorite v povedi.

(2 točki)

6. Preberite 4. (Vojnović ...) in 5. (Sicer pa je ...) odstavek in rešite nalogi.

- 6.1. Kaj je po mnenju avtorja izhodiščnega besedila v filmu dobro in kaj pomanjkljivo? V preglednico napišite obe pohvali in pomanjkljivost filma.

Pohvala	Pomanjkljivost

(2)

- 6.2. S katerimi nebesednimi prvinami bi sporočevalec lahko izrazil svojo oceno filma? Navedite eno izmed njih.

(1)
(3 točke)

7. S katerim prevladujočim namenom je sporočevalec tvoril besedilo?

Sporočevalec je tvoril besedilo predvsem, da bi

- A bralcem predstavil film Čefurji raus!.
- B za bralce ovrednotil film Čefurji raus!.
- C bralcem prikazal pomanjkljivosti ekranizacije literarnih besedil.
- Č bralce pozval, naj si ogledajo film Čefurji raus!.
- D bralcem prikazal filmsko ustvarjanje Gorana Vojnovića.

(1 točka)

8. Izhodiščno besedilo opredelite glede na ubeseditveno stališče sporočevalca in določite besedilno vrsto, tako da podčrtate pravilne možnosti ob poševnicah.

- 8.1. Kakšno je ubeseditveno stališče sporočevalca?

Sporočevalec se v besedilu r a z o d e v a / n e r a z o d e v a, saj o filmu sporoča s s a m o s t v a r n e in p r e v e r l j i v e podatke/p r e d v s e m tisto, kar se mu zdi z a n i m i v o.

(1)

8.2. V katero besedilno vrsto spada izhodiščno besedilo?

Izhodiščno besedilo je

novica/kritika/poročilo/reportaža/poljudnoznanstveni članek.

(1)
(2 točki)

9. Preberite slovarski sestavek in rešite naloge.

patriarhát -a m (â) **1.** soc. ureditev, v kateri so družinski poglavarji očetje: nastanek patriarhata; matriarhat in patriarhat **2.** zlasti v vzhodni cerkvi najvažnejša, samostojna upravna enota, navadno v okviru narodne skupnosti: carigrajski patriarhat ♦ rel. oglejski patriarhat

9.1. Iz katerega priročnika je slovarski sestavek?

Slovarski sestavek je iz

A Slovarja slovenskega knjižnega jezika.

B Velikega slovarja tujk.

C Slovenskega etimološkega slovarja.

Č Slovenskega pravopisa.

(1)

9.2. Obkrožite DA, če je navedena trditev o besedi patriarhat pravilna, ali NE, če ni.

Beseda patriarhat

je enopomenka. DA NE

je naglašena na drugem zlogu. DA NE

spada med samostalniške besede. DA NE

se uporablja kot termin. DA NE

(2)

9.3. Preberite spodnjo poved.

Njihova socialna struktura je predstavljena skozi zgodbe večinoma razmajanih, tudi patriarhalno načetih družin, ki jim četverica pripada.

S pomočjo slovarskega sestavka razložite, kaj pomeni izraz »patriarhalno načeta družina«, tako da dopolnite poved.

Patriarhalno načete družine so _____

(2)
(5 točk)

10. Rešite naloge, ki so povezane z besedo čefur.

10.1. Iz podnaslova in zadnje povedi izpišite besedi, ki spadata v isto besedno družino kot beseda čefur.

_____ (1)

10.2. V katero besedno vrsto spadata izpisani besedi?

Besedna vrsta: _____ (1)

10.3. Besedi sta slogovno zaznamovani, in sicer ju uvrščamo med

A neologizme.

B arhaizme.

C dialektizme.

(1)
(3 točke)

11. Podčrtano slogovno zaznamovano besedno zvezo spremenite v slogovno nezaznamovano in poved na novo napišite.

Film ne idealizira med bloki parkirane fantovske četverice.

(2 točki)

12. Kaj je ekranizacija literarnega besedila?

(1 točka)

13. Prevzetim besedam iz besedila poiščite domače sopomenke/sopomenske besedne zveze, tako da na črtico pred vsako napišete ustrezno številko.

_____ individualizem	1 sestava
_____ ciklus	2 mišljenje, sklepanje
_____ recepcija	3 nazor, ki poudarja pomen posameznika
_____ struktura	4 sprejemanje, sprejem (prevzem)
_____ logika	5 vsebinsko povezana skupina umetniških stvaritev
	6 nazor, ki poudarja pomen skupine
	7 literarno delo

(3 točke)

14. Dopolnite povedi, tako da napišete besede/besedne zveze iz oklepajev v pravilni sklonski obliki.

Z _____ (Goran Vojnović) smo se pogovarjali o filmu. Povedal je, da je zgodbo o _____ (Marko), _____ (Adi) in _____ (Dejan) sprva napisal kot scenarij in jo šele nato preoblikoval v roman o _____ (Fužine). Pred _____ (dve desetletji) bi zgodba imela verjetno drugačen učinek na bralca, kot ga ima danes.

(3 točke)

15. Dopolnite povedi s predvidenima stavčnima členoma, tako da bosta v skladu z izhodiščnim besedilom.

Beseda čefur je zgubila slabšalen pomen _____
prisl. dol. vzr.

Film Čefurji raus! prikazuje _____
predmet

(2 točki)

16. Poimenujte podčrtani odvisnik in podredno zloženo poved strnite v enostavčno.

Režiser Vojnović je iz svojih literarnih junakov naredil mladeniče, ki so vsaj pet let starejši.

16.1. Vrsta odvisnika: _____

(1)

16.2. Enostavčna poved:

(2)

(3 točke)

17. Preberite povedi iz 1. odstavka (Film ...) in rešite nalogi.

17.1. Na kateri besedi se navezujeta podčrtana zaimka? Napišite ju na črti.

Film, ki si je zagotovil neobičajno pozornost, preden je bil sploh posnet, gledalcev ne bo razočaral, a tudi močno navdušil jih bo težko. S sabo prinaša problem, ki je bolj kot njegov naš, gledalski.

jih _____

njegov _____

(2)

17.2. Kateri od podčrtanih zaimkov spada v pridevniško besedo? Napišite ga na črto.

(1)
(3 točke)

18. Zakaj je sporočevalec besedo »normalen« v podnaslovu zapisal v narekovaju?

Narekovaj zaznamuje

- A dobessedni navedek premega govora.
- B poseben pomen besede.
- C začetek podnaslova besedila.

(1 točka)

19. Popravite rabo velike oziroma male začetnice v povedih.

Roman *Čefurji raus!* je izšel leta 2008 in je bil velika bralska uspešnica. Pisatelj je zanj prejel nagrado kresnik, ki jo podeljuje časopis delo za roman leta. Avtorja uspešnice so povabili na poljsko, in sicer je obiskal tri univerze, na katerih se poučuje Slovenščina: v Krakovu, Katovicah in Varšavi.

(2 točki)

20. Napišite **uradno zahvalo**.

Zamislite si, da ste Nada/Matej Murn, dijakinja/dijak Srednje ekonomske šole Ljubljana (Roška cesta 2, 1000 Ljubljana). V sklopu literarnih večerov ste na šolo povabili Gorana Vojnoviča (Akademija za gledališče, radio, film in televizijo, Trubarjeva 3, 1000 Ljubljana). Predstavil vam je svoje delo. Na koncu vam je izročil nekaj izvodov romana *Čefurji raus!* za šolsko knjižnico. Kot predsednica/predsednik šolske dijaške skupnosti mu napišite uradno zahvalo. Potrebne podatke si izmislite. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

P 1 6 1 A 1 0 1 1 1 1

Prazna stran